

■ CONVIVENZA

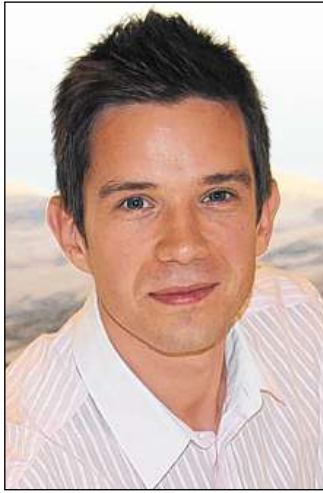
Adia, obligaziun al servetsch militar!

DA SIMON DENOETH*

Tge han la Svizra e l'Islanda da cuminanza? Omaduas èn inslas en dumondas da la politica da defensiun. D'ina vart ha l'insla vulcanica vesì en ch'ella suletta na po betg sa defender adequatamain, dimena renunzia ella ad in'armada. Persuenter fa ella part da la Nato. Tut auter la Svizra: er in'insla, sch'i va per l'obligaziun al servetsch militar. Ensemen cun l'Austria tutga ella tar ils ultims pajas en l'Europa Centrala che sa prestan anc il luxus e l'excentricidad in'armada che sa basa sin l'obligaziun al servetsch militar.

Jau na sun betg per l'aboliziun totala da l'armada. Ma jau met simplamain en dumonda, schebain ella ha anc in mandat modern cun in'organisaziun correspundenta. Ils 22 da settember sa mussi, sche mias convischinas e mes convischins èn nostalgics u vesan quai er uschia. Jau en mintga cas vegn a dar l'ultim salut a quest relict medieval.

L'obligaziun al servetsch militar odierna è in sforz e sguaz da temp nunnecessari, tant per tut ils pertutgads sco era per il patrun ed ils collegas da lavur che ston supportar l'absenza dal collavuratur. Dal rest mancan savens la lavur e las activitads raschunaivlas durant il servetsch. E quai schebain ch'i na dat mai dapli che 5000 schuldads ch'èn mobilisads a medem temp. En plirs curs da repetiziun hai jau mez fatg questas experientschas. Alternativas militarass dessi schon. L'iniziativa prevesa ina soluziun che jau preferiss:



in'armada da milissa voluntara.

Il princip da voluntaridad n'è betg mo la realitad per blers pumpiers en Svizra, ma er en l'armada dal «grond chantun». Dus onns suenter la suspensiun da l'obligaziun al servetsch militar fa la Bundeswehr tudestga ina bilantscha positiva. Il bassegn da voluntaris saja segirà. Durant almain set mais fan els lur servetsch e silsuenter turnan els puspè en lur vita civila. Tut tenor abilitad e basegn han els era la pussaivladad da midar a l'armada da professiun.

Mes segund favurit – mdeplorablamain excludi da l'iniziativa – è l'armada da professiun. Quella na fiss betg sfurzadamain pli bunmartgada che l'armada da milissa actuala, ma en mintga cas pli motivada. E sche era quella avess da passentar il temp cun dar jass en ustarias, la duess ins impegnar ad anc dapli servetschs subsidiars. Dal rest na part jau betg la tema che in'armada da professiun possia daventar ina casta militar ostila envers la societad. Pajais sco la Svezia u l'Ollanda ans mussan cleramain: Ina democrazia stabla e sauna

n'ha betg da temair sia atgna armada.

Il Departament da defensiun è persuadì da l'effect integrativ da l'armada. Era l'economia profiteschia da l'instrucziun militar per il cader. Jau na sun betg segir tge effect integrativ che nossa armada ha, sche gnanca la mesadad dals obligads na fa ses servetsch enfin la fin. Dubis hai jau era puncto stima e valor da la scolaziun militar en il context da la vita professiunala. Tut il pli vegn ella tollerada, en il mender cas è ella in handicap.

Ed ussa stoss jau ir al tir obligatoric. Lain guardar, sche jau hai era l'onn proxim puspè da sajettar sin schibas da 300 meters.

*Simon Denoeth lavura sco manager per la comunicaziun d'interpresa tar Asendia, ina joint venture internaziunala da la Posta Svizra. El ha ragischs engiadinais ed ha studegià politologia. Sin twitter: @simon_denoeth.

Vocabulari

servetsch militar	= Militärdienst
dimena	= also, ergo
renunziar	= verzichten
sa prestar	= sich leisten
aboliziun	= Abschaffung
sforz	= Zwang
sguaz	= Vergeudung, Zeitraub
raschunaivel	= sinnvoll
schuldà	= Soldat
pumpier	= Feuerwehrmann
suspensiun	= Aussetzung
abilitad	= Eignung
impegnar	= verpflichten
ostil	= feindlich
stima	= Wertschätzung
tut il pli	= bestenfalls
tir	= Schiessen
sajettar	= schiessen

Die Kolumne «Convivenza» erscheint in der Regel am Montag in der «Südschweiz» und in der romanischen Tageszeitung «La Quotidiana». Unterstützt wird das Projekt von der romanischen Sprachorganisation Lia Rumantscha. Für Leserinnen und Leser, die nicht Romanisch verstehen, gibt es im Internet eine deutsche Übersetzung, und zwar unter www.suedostschweiz.ch/community/blogs/convivenza.